

СПОРТ И БИЗНИС

Научни часопис

Број 7

ФАКУЛТЕТ ЗА СПОРТ
БЕОГРАД

Београд, децембар 2021.

УТИЦАЈ БАВЉЕЊА КОШАРКОМ НА СИСТЕМ ВРЕДНОСТИ ДЕВОЈЧИЦА ОСНОВНОШКОЛСКОГ УЗРАСТА

THE IMPACT OF PLAYING BASKETBALL ON THE VALUE SYSTEM OF PRIMARY SCHOOL GIRLS

НЕМАЊА НЕНАДИЋ

Факултет за спорт, Универзитет „Унион – Никола Тесла“, Београд

ИВАНА ЗУБИЋ

Факултет за спорт, Универзитет „Унион – Никола Тесла“, Београд, ivana.zubic@fzs.edu.rs

СВЕТЛАНА ПЕТРОНИЈЕВИЋ

Факултет за спорт, Универзитет „Унион – Никола Тесла“, Београд

НЕМАЊА ЋОПИЋ

Факултет за спорт, Универзитет „Унион – Никола Тесла“, Београд

Сажетак: Општи циљ овог истраживања је испитати разлике између девојчица које тренирају кошарку и оних које се на баве спортом у изражености ставова и вредности. Евидентно је да бављење спортом остварује вишеструке ефекте на људе, почевши од најранијег детињства, што је карактеристично како за дечаке, тако и за девојчице. Показало се да су афирмативни ставови о спорту, тимски рад и комуникационе вештине, прихватање обавеза и самоконтрола у понашању развијенији код оне деце која се баве спортом. у поређењу са спортски неактивном децом. У складу са тим, спроведено је истраживање над узорком од 100 девојчица, од чега се 50 девојчица бави кошарком, док 50 чини контролну групу. Резултати истраживања су показали да девојчице које тренирају кошарку у поређењу са девојчицама које се не баве спортом сматрају да је бављење спортом битно за здравље као и да је спорт идеалан начин спровођења слободног времена. Такође резултати су показали да девојчице које тренирају кошарку истовремено сматрају да је спорт користан за њихову кондицију, лакше улазе у комуникацију са другима и више воле да раде у групи него саме. Резултати анализе могу имати двоструку примену. У научном погледу треба имати у виду ограничен број студија у овој области, чиме се унапређује постојеће научно сазнање. У практичном погледу, резултати могу бити од користи тренерима, спортским психолозима и социолозима у погледу сагледавања ефеката који бављење кошарком може имати на правилан развој вредности.

Кључне речи: комуникационе вештине, тимски рад, контрола емоција, кошаркашице.

Abstract: The general goal of this research is to examine the differences between girls who train basketball and those who do not play sports in the expression of attitudes and values. It is evident that playing sports has multiple effects on people, starting from the earliest childhood, which is characteristic for both boys and girls. They showed that affirmative attitudes towards sports, teamwork and communication skills, acceptance of obligations and self-control are more developed in those children who play sports. Compared to children who are inactive in terms of sports. Accordingly, a survey was conducted on a sample of 100 girls, out of which 50 girls play basketball, while 50 make up the control group. The results of the research showed that girls who train basketball, compared to girls who do not play sports, believe that playing sports is important for health and that sports are an ideal way to spend free time. Also, the results showed that girls who train basketball at the same time believe that the sport is useful for their fitness, it is easier to communicate with others and they prefer working in a group to working alone. The results of the analysis can have double application. From a scientific point of view, a limited number of studies in this field should be kept in mind, which improves the existing scientific knowledge. In practical terms, the results can be useful to coaches, sports psychologists and sociologists in terms of understanding the effects that playing basketball can have on the proper development of values.

Keywords: communication skills, teamwork, emotion control, basketball players.

1. УВОД

Бављење спортом обезбеђује вишеструке позитивне исходе, што се посебно истиче као корисно за децу, која бавећи се спортом од најранијег детињства имају бројне користи [1]. У том погледу треба најпре истаћи то да спорт представља организовани облик физичке активности, који се упражњава ради забаве, дружења, здравих навика, а ако је реч о професионалном спорту, онда и ради комерцијалних активности [2].

Традиционално су се кошарком, као и другим спортовима, бавили мушкарци, за које је кошарка била израз успеха, доминације, изражавања моћи и слично. Међутим, временом је све већи број жена укључен у спорт, а свакако у кошарку. Као и код дечака, упражњавање кошарке може обезбедити бројне користи уколико се са овом активношћу отпочне на време. Бавећи се кошарком, девојчице стичу здраве навике, али треба имати у виду и друге, односно психолошке бенефите [3,4]. Бављење кошарком је позитивно јер обезбеђује развој дисциплине, одговорности, самоконтроле, способност рада у тиму и слично. Врло битна је и социјална функција. Чињеница је да је међу децом, а свакако девојчицама, приметнија појава интернализованих и екстернализованих проблема у понашању, брисање основних начела моралног и етичког понашања, а свакако не треба изоставити све чешће конфликте који настају између девојчицама у школама [5]. Имајући у виду наведено, као и то да је број оваквих истраживања на просторима Србије још увек мали, управо наведено представља мотив истраживања.

Предмет истраживања представљају ставови и вредности девојчица које тренирају кошарку и оних које се не баве спортом. Испитивани су афирмативни ставови о спорту и вредности попут тимског рада и комуникационих вештина, прихватања обавеза и одговорности, контроле понашања.

Општи циљ овог истраживања је испитати разлике између девојчица које тренирају кошарку и оних које се на баве спортом у изражености ставова и вредности (афирмативни ставови о спорту, тимски рад и комуникационе вештине, прихватање обавеза, самоконтрола у понашању).

2. МЕТОД ИСТРАЖИВАЊА

2.1. Упитник истраживања

Упитник који је коришћен у процесу истраживања састојао из четири групе ставки упитника, које обухватају ставке за мерење утицаја спорта на систем вредности. Прва група ставки, коју чине четири ставке мере афирмативни став према спорту (на пример "Није ми тешко да се бавим спортом"). Поузданост прве групе ставки је 0.83. Друга група ставки, коју чине четири ставке, мере комуникационе вештине и тимски дух (на пример "Лако улазим у комуникацију са другим људима") и њена поузданост је задовољавајућа и износи 0.83. Трећа група ставки, коју чине пет ставки, мере прихватање обавеза (на пример "Свакодневно прихватам своје обавезе") има поузданост 0.74. Четврта група ставки, коју чине четири ставке, мере контролу понашања и емоција (на пример "Могу да контролишем своје понашање") такође има задовољавајућу поузданост 0.74.

Последњи део упитника конструисан је како би се добиле информације о структурним карактеристикама узорка, односно године старости девојчица (понуђени одговори били су 10, 11, 12 и 13 година), као и дужина играња (или тренирања) кошарке за оне девојчице које се баве овим спортом (понуђени одговори били су мање од једне године, од једне до три године и више од три године).

Процес истраживања реализован је применом скале са три степена, као облика скале која ће бити разумљива деци. Оцена 1 односила се на неслагање са наведеном тврдњом, а оцена 3 на слагање са овом тврдњом, док је оцена 2 представљала неутралан став ("не знам").

2.2. Узорак истраживања

Процес истраживања био је анонимног типа, при чему су сви испитаници били обавештени да је испитивање имало за циљ научно истраживање и мастер рад. Свакој девојчици (испитаници) достављен је упитник (уз претходну сагласност и проверу од стране родитеља), а потом је објашњено шта треба да се уради. Да би се дао одговор на питања и одредио циљ, истраживачки узорак састоји се из два дела. Прву групу испитаника (50 девојчица) чине

девојчице које се баве кошарком, које су основношколског узраста (10-13 година), које активно тренирају кошарку. Другу групу испитаника чини 50 девојчица које се не баве кошарком, нити другом формом спорта (контролна група). Девојчице су одабране као предмет истраживања из два разлога. Прво, као што је у уводу наведено, све је више приметнија појава интернализованих и екстернализованих проблема у понашању, брисање основних начела моралног и етичког понашања, а свакако не треба изоставити све чешће конфликте који настају између девојчицама у школама. Друго, кошарка се традиционално сматрала активношћу којом се баве мушкарци, односно дечаки. Све је већи број жена које се баве спортом и то је управо карактеристично за кошарку. Потребно је елиминисати све стереотипне разлике између мушкараца и жена, што је још један од мотива овог истраживања. Подузорок девојчица које играју кошарку чине 14 девојчица које имају 11 година, 13 девојчица са 11 година, 11 девојчица са 12 година и на крају 12 девојчица са 13 година. А додузорок девојчица које се не баве спортом чине 17 девојчица које имају 11 година, 7 девојчица са 11 година, 15 девојчица са 12 година и на крају 11 девојчица са 13 година. Највећи број девојчица у узорку тренира кошарку мање од годину дана (21 девојчица, односно 42% узорка), док је 15 девојчица које тренирају између једне и три године, а 14 девојчица тренирају више од 3 године.

2.3. Ток истраживања

Процес истраживања реализован је на територији града Београда у периоду од краја августа до десетог септембра 2021. године. Како је узорак формиран од две групе: контролне и групе девојчица које тренирају кошарку, процес анкетирања спроведен је у две јединице. Узорак који чине девојчице које тренирају кошарку прикупљен је у ККЖ Црвена звезда. Узорак који представља контролну групу (девојчице које се не баве спортом) прикупљен је у Основној Школи Браћа Јерковић из Железника.

2.4. Коришћене статистичке анализе

Статистичка анализа је спроведена уз помоћ програма SPSS, верзија 24. Коришћене анализе су: дескриптивна статистичка анализа (аритметичка средина и стандардна девијација), анализа поузданости, т тест.

3. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На самом почетку рада примењена је дескриптивна статистичка анализа. Том приликом израчунате су аритметичка средина и стандардна девијација за целокупни узорак, које су приказане у Табели 1.

Табела 1: Резултати дескриптивне статистичке анализе за целокупни узорак

Група ставки упитника	Ставка упитника	АС	СД
Афирмативни став према спорту	Није ми тешко да се бавим спортом	2,45	0,71
	Спорт је идеалан начин коришћења слободног времена.	2,71	0,57
	Бављење спортом доприноси развоју кондиције.	2,69	0,58
	Мислим да је добро да се бавимо спортом, јер је то корисно за наше здравље.	2,77	0,5
Комуникационе вештине и тимски дух	Лако се уклапам у нову групу.	2,56	0,55
	Лако улазим у комуникацију са другим људима.	2,68	0,54
	Више волим да радим нешто сама него у групи.	2,55	0,6
	Радо волим да помогнем другима када је то потребно.	2,53	0,59
Прихватање обавеза	Свакодневно прихватам своје обавезе.	2,31	0,69
	Обично се јако трудим да остварим своје циљеве	2,42	0,63
	Планирам унапред како не бих оставила све за последњи тренутак.	2,52	0,54
	Увек прво завршим своје обавезе пре него се забављам са другарицама	2,51	0,64
	Прихватам све обавезе у школи, родитеља и клуба у којем играм и не пада ми тешко да их урадим	2,34	0,68

Контрола понашања и емоција	Могу да контролишем своје понашање	2,64	0,57
	Не могу да се суздржим да не бринем о ситницама	2,64	0,59
	Не реагујем емотивно чак ни у ситуацијама када већина људи реагује сентиментално.	2,46	0,65
	Могу да контролишем своје емоције (да не заплачем, наљути се, разочарам се итд)	2,31	0,77

Резултати дескриптивне статистике приказани у Табели 1. показују да се највећистепен изражености ставова испитаника јавља у групи Афирмативни став према спорту, код ставке "Мислим да је добро да се бавимо спортом, јер је то корисно за наше здравље" (АС = 2,77). Такође је висока просечна вредност остварена у погледу става да је спорт идеалан начин за провођење слободног времена (АС = 2,71). У групи ставки које се односе на комуникационевештина и тимски дух највише израженост остварује констатација "Лако улазим у комуникацију са другим људима", чија АС износи 2,52. У групи ставки Прихватање обавеза највећу вредност остварује ставка "Планирам унапред како не бих оставила све за последњи тренутак" (АС = 2,52). У групи ставки Контрола понашања и емоција, највећу просечну вредност остварује ставка "Не могу да се суздржим да не бринем о ситницама".

Али ако се посматрају све ставке, приметно је да је код сваке групе ставки приметна висока вредност аритметичких средина. Уколико се посматра степен слагања ставова девојчица, посматран преко стандардне девијације, приметно је да се највећа вредност, односно слагање ставова јавља код ставке "Мислим да је добро да се бавимо спортом, јер је то корисно за наше здравље" (СД = 0,5). Ова ставка, где је остварена највећа вредност аритметичке средине, је уједно ставка код које се девојчице највише слажу да је тачна. Најмање слагања се јавља тамо где је стандардна девијација највећа, а то је ставка "Могу да контролишем своје емоције (да не заплачем, наљути се, разочарам се итд)" (СД = 0,77).

Табела 2: Дескриптивна статистичка анализа за групе ставки

Група ставки	АС	СД
Афирмативни став према спорту	2,65	0,61
Комуникационе вештине и тимски дух	2,58	0,57
Прихватање обавеза	2,42	0,64
Контрола понашања и емоција	2,51	0,66

Посматрајући резултате дескриптивне статистичке анализе у Табели 2. које указују на групе ставки, највећу вредност остварује група ставка "Афирмативни став према спорту" (АС = 2,65), где је генерално приметан позитиван став девојчица према спорту. Али, високе вредности аритметичке средине остварују и друге групе ставки.

У наставку анализе у Табели 3 приказани су резултати т теста у којем су испитане разлике између девојчица које тренирају кошарку и оних које се не баве спортом у изражености ставова и вредности.

Табела 3: Резултати т теста- поређење између девојчица које тренирају кошарку и оних које се не баве спортом у изражености ставова и вредности

Група ставки упитника	Ставка упитника	Тренинг	АС	р
Афирмативни став према спорту	Није ми тешко да се бавим спортом	Да	2,56	0,132
		Не	2,34	
	Спорт је идеалан начин коришћења слободног времена.	Да	2,9	0,001
		Не	2,52	
	Бављење спортом доприноси развоју кондиције.	Да	2,86	0,005
		Не	2,52	
	Мислим да је добро да се бавимо спортом, јер је то корисно за наше здравље.	Да	2,88	0,000
		Не	2,42	
Комуникационе вештине и тимски дух	Лако се уклапам у нову групу.	Да	2,7	0,118
		Не	2,52	
		Да	2,84	0,002

	Лако улазим у комуникацију са другим људима.	Не	2,46	0,008
	Више волим да радим нешто сама него у групи.	Да	2,34	
		Радо волим да помогнем другима када је то потребно.	Не	2,64
			Да	2,72
Не		2,24		
Прихватање обавеза	Свакодневно прихватам своје обавезе	Да	2,38	0,749
		Не	2,34	
	Обично се јако трудим да остварим своје циљеве	Да	2,5	0,302
		Не	2,4	
	Планирам унапред како не бих оставила све за последњи тренутак.	Да	2,64	0,009
		Не	2,36	
	Увек прво завршим своје обавезе пре него се забављам са другарицама	Да	2,66	0,001
		Не	2,22	
	Прихватам све обавезе у школи, родитеља и клуба у којем играм и не пада ми тешко да их урадим	Да	2,46	0,36
		Не	2,58	
Контрола понашања и емоција	Могу да контролишем своје понашање	Да	2,7	0,197
		Не	2,54	
	Не могу да се суздржим да не бринем о ситницама	Да	2,74	0,009
		Не	2,38	
	Не реагујем емотивно чак ни у ситуацијама када већина људи реагује сентиментално.	Да	2,54	0,061
		Не	2,26	
	Могу да контролишем своје емоције (да не заплачем, наљутим се, разочарам се итд)	Да	2,36	0,003
		Не	2,2	

Резултати т теста који су приказани у Табели 3. приказују разлике у систему вредности и ставова између девојчица које се баве кошарком и девојчица које се не баве спортом. Као што се може приметити, код значајног броја ставки пронађенесу статистички значајне разлике. Статистички значајна разлика је утврђена код ставке "Спорт је идеалан начин коришћења слободног времена", при чему поређење аритметичких средина показује да су разлике на страни девојчица које тренирају кошарку. Девојчице које тренирају кошарку у већој мери сматрају да је бављење спортом добар начин провођења слободног времена. Статистички значајна разлика пронађена је код ставке "Бављење спортом доприноси развоју кондиције", при чему поређење аритметичких средина показује да су разлике на страни девојчица које тренирају кошарку у поређењу са онима које се не баве спортом. Девојчице које тренирају кошарку у већој мери сматрају да бављење спортом доприноси развоју кондиције. Статистички значајна разлика пронађена је код ставке "Мислим да је добро да се бавимо спортом, јер је то корисно за наше здравље", при чему поређење аритметичких средина показује да су разлике на страни девојчица које тренирају кошарку у поређењу са онима које се не баве спортом. Девојчице које тренирају кошарку у већој мери сматрају да је бављење спортом корисно за здравље. Статистички значајна разлика пронађена је код ставке "Лако улазим у комуникацију са другим људима", при чему поређење аритметичких средина показује да су разлике на страни девојчица које тренирају кошарку у поређењу са онима које се не баве спортом. Девојчице које тренирају кошарку лакше улазе у комуникацију са другим људима. Статистички значајна разлика пронађена је код ставке "Више волим да радим нешто сама него у групи", при чему поређење аритметичких средина показује да су разлике на страни девојчица које тренирају кошарку у поређењу са онима које се не баве спортом. Девојчице које тренирају кошарку више воле да активности раде у групи него саме у поређењу са девојчицама које се не баве спортом. Статистички значајна разлика пронађена је код ставке "Радо волим да помогнем другима када је то потребно", при чему поређење аритметичких средина показује да су разлике на страни девојчица које тренирају кошарку у поређењу са онима које се не баве спортом. Дакле, девојчице које тренирају кошарку више воле да помогну другима када је то потребно. Статистички значајна разлика пронађена је код ставке "Планирам унапред како не бих оставила све за последњи тренутак", при чему поређење аритметичких

средина показује да су разлике на страни девојчица које тренирају кошарку у поређењу са онима које се не баве спортом. Девојчице које тренирају кошарку имају израженији став да планирају унапред како не би све оставиле за последњи тренутак. Статистички значајна разлика пронађена је код ставке "Увек прво завршим своје обавезе пре него се забављам са другарицама", при чему поређење аритметичких средина показује да су разлике на страни девојчица које тренирају кошарку у поређењу са онима које се не баве спортом. Девојчице које тренирају кошарку прво заврше све обавезе пре него што се забављају са другарицама.

Код групе ставки која се односи на контролу понашања и емоција т тест није пронашао статистичку значајну разлику између девојчица које тренирају кошарку и девојчица које се не баве спортом.

Разлике у степену слагања са осталим ставкама нису статистички значајне између девојчица које тренирају кошарку и оних које се не баве спортом.

4. ДИСКУСИЈА РЕЗУЛТАТА

У складу са полазним циљем, који је подразумевао да се испитају разлике између девојчица које тренирају кошарку и оних које се не баве спортом у изражености ставова и вредности (афирмативни ставови о спорту, тимски рад и комуникационе вештине, прихватање обавеза, самоконтрола у понашању), спроведено је истраживање.

Полазећи од изведених хипотеза у раду, најпре треба истаћи то да постоје статистички значајне разлике између девојчица које се баве и оних које се не баве спортом у изражености афирмативних ставова према спорту. Резултати истраживања су показали да девојчице које тренирају кошарку у поређењу са девојчицама које се не баве спортом сматрају да је бављење спортом битно за здравље као и да је спорт идеалан начин спровођења слободног времена. Девојчице које тренирају кошарку истовремено сматрају да је спорт користан за њихову кондицију. Основно полазиште и идеја овог рада могу се употребити за објашњење добијених резултата. Девојчице које тренирају кошарку имају израженији став у погледу користи које бављење спортом омогућава. У питању је позитиван утицај спорта на систем вредности и ставова, према којем је једно од основних начела то да је бављење спортом корисно не само за физичко, већ и ментално и емоционално. Став да је спорт идеалан начин спровођења слободног времена може се објаснити и чињеницом да ангажовање у спортским активностима, у овом случају бављење кошарком, обавља заједно са другим девојчицама. На тај начин обављају се активности дружења, забаве и бољег познанства. У погледу кондиције је очигледно да бављење спортом унапређује физичке способности и капацитете, услед чега и постоји позитиван став према бављењу спортом. Одсуство статистички значајне разлике јавља се само у погледу схватања да ли је тешко бавити се спортом. Обе групе испитаника, односно девојчице које тренирају кошарку и оне које се не баве спортом, са лакоћом ступају у спортске активности. Одсуство статистички значајне разлике у овом случају јавља се услед чињенице да су девојчице у оном животном добу када се бављење спортом види као занимљива ствар, без озбира да ли се тренира или не.

Када је речо о разликама између девојчица које се баве и оних које се не баве спортом у развоју одговорности и прихватања обавеза, резултати истраживања су показали делимичну потврђеност хипотезе. Резултати истраживања су показали да девојчице које тренирају кошарку радо воле да помогну другима, унапред планирају своје обавезе и активности и увек прво заврше своје обавезе пре свих других активности. У питању је још један позитиван утицај спорта на систем вредности. Девојчице које тренирају кошарку морају прецизно организовати своје време и своје обавезе и исте ускладити са тренингом. Тиме се стварају навике које се тичу одговорности, које могу бити корисне касније, у раду или професионалном бављењу спортом. Истовремено, јавља се позитиван утицај спорта на развој моралних вредности и начела, која се огледају у помагању другима када је то потребно. Статистички значајна разлика није пронађена услед тога што све девојчице, без обзира на то да ли се баве кошарком или не, подједнако прихватају своје обавезе, како оне које су дефинисане од родитеља, тако и оне које су постављене од школе или клуба. Другим речима, прихватање обавеза је једним делом иницирано и дејством неких других фактора, који нису само спортске природе. Као очигледан пример јавља се и васпитање деце.

Резултати истраживања су показали да постоје статистички значајне разлике између девојчица које се баве и оних које се не баве спортом у комуникационим вештинама и способности рада у тиму. Девојчице које тренирају кошарку лакше улазе у комуникацију са другима, више воле да раде у групи него саме и радо воле да помогну другима. Ово показује позитиван утицај бављења спортом на развој комуникационих вештина, способност рада у тиму, али и развој појединих социјалних вештина које могу бити од користи касније у животу. Статистички значајна

разлика није пронађена само по питању уласка у нову групу. Наиме, девојчице су у оној животној доби када се лако склапају познанства, пријатељства, што је посебно омогућено у школама.

Резултати анализе су показали да не постоје статистички значајне разлике између девојчица које се баве и оних које се не баве спортом у контроли понашања. Без обзира на то да ли се баве кошарком или не, све девојчице имају извесних сличности у погледу контроле понашања и емоција, што се може објаснити њиховим годинама старости, пубертетом и типичним понашањем у том периоду живота. Стога све девојчице подјенако контролишу своје понашање, имају исти став према суздржавању у одређеним ситуацијама и емоционалним реакцијама.

С обзиром на наведено, треба имати у виду да резултати истраживања поређења девојчица које тренирају кошарку и оних које се не баве спортом нису код свих ставки статистички значајни. Добијени резултати показују да су изведене хипотезе делимично потврђене.

5. ЗАКЉУЧАК

Бављење спортом има вишеструке користи по физичко, ментално и емоционално здравље. Као организована физичка активност, спорт подразумева рекреативне и физичке активности. Спорт се као такав временом развијао и еволуирао, што је довело до развоја различитих форми и типова спорта, међу којима је и кошарка.

Као и код дечака, бављење спортом може обезбедити бројне позитивне утицаје на развој система вредности и ставова. Уколико бављење спортом почну на време, девојчице стичу здраве навике, али треба имати у виду и друге користи. Заправо, бављење спортом је корисно јер обезбеђује развој дисциплинованости, на време развија осећај одговорности за обавезе, али не треба изоставити ни развој самоконтроле, комуникационе вештине, способност рада у тиму и тако даље. У питању су бројне социјалне функције које делују позитивно на систем вредности и ставова, али свакако и на физичко, ментално и емоционално здравље.

Чињеница је да је међу децом, а у последње време и међу девојчицама, приметнија појава интернализованих и екстернализованих проблема у понашању. Под утицајем бројних фактора из екстерног окружења, код девојчица је дошло до брисања основних начела моралног и етичког понашања, а свакако не треба изоставити све чешће конфликте који настају између девојчицама у школама. Често истицани ставови да је спорт професија за мушкарце, као и то да су мушкарци склонији насилничком понашању, временом су се променили. Данас жене осим ваљења спортом редовно долазе у физичке сукобе, што почиње још од најранијег детињства, односно у школама.

Бављење кошарком, као једном врстом спорта, такође обезбеђује бројне користи. Осим позитивног утицаја на здравље, кошарка је корисна јер развија самопоуздање, самоконтролу и унапређује социјалну интеракцију. Ово је посебно корисно за девојчице, које се у просеку више баве кошарком него неким другим формама спорта. За девојчице, баш као и за дечаке, кошарка делује позитивно на васпитање. Тренирање кошарке доприноси позитивном и правилном физичком развоју, стварају се здраве навике, усвајају се здраве навике исхране и хигијене, смањује се ниво стреса и другој психолошких проблема. Такође, кошарка је корисна јер делује позитивно на развој отворености и спремности за промене и нова искуства, обезбеђује оријентисаност на задатак и обавезе, развој моралних вредности и ставова, развој социјалних вештина, унапређење аналитичких способности и решавања проблема.

Бављење спортом код девојчица, као и код дечака, може развити осећај моралних вредности. Поред тога, кошарка, посебно ако се тренира, је битна за развој одговорности девојчица, да тренирање спортом захтева организацију, дисциплину, истрајност, тимски рад, жртвовање појединих ужитака зарад присуствовања тренингу. Девојчице морају све своје обавезе пажљиво планирати и реализовати на време, како би могле да се баве спортом. У складу са наведеним, општи циљ истраживања био је да се испитају разлике између девојчица које тренирају кошарку и оних које се не баве спортом у изражености ставова и вредности (афирмативни ставови о спорту, тимски рад и комуникационе вештине, прихватање обавеза, самоконтрола у понашању). У складу са полазним циљем спроведено је истраживање.

Резултати истраживања су показали да девојчице које тренирају кошарку у поређењу са девојчицама које се не баве спортом сматрају да је бављење спортом битно за здравље као и да је спорт идеалан начин спровођења слободног времена. Девојчице које тренирају кошарку истовремено сматрају да је спорт користан за њихову кондицију, лакше улазе у комуникацију са другима, више воле да раде у групи него саме. Резултати истраживања су показали да девојчице које тренирају кошарку радо воле да помогну другима, унапред планирају своје обавезе и активности и увек прво заврше своје обавезе пре свих других активности. Ипак, треба имати у виду да резултати истраживања поређења девојчица које тренирају кошарку и оних које се не баве спортом нису код свих ставки статистички значајни. Добијени резултати показују да су изведене хипотезе делимично потврђене.

Овај рад показује да је потребно промовисати спорт међу младима, а резултати ове студије указују посредно да бављење спортом има ефекта на развој позитивних вредности па је стога битна промоција спорта међу младима. Спорт је потребно промовисати у школама, путем медија, различитих пројеката и програма образованих институција, спортских организација и државе. Посебно треба промовисати спорт међу девојчицама до млађим од десет година, јер је потребно на време мотивисати их да се баве спортом услед вишеструких позитивних ефеката.

Резултати истраживања имају извесних ограничења, која су уједно смернице будућих истраживања. Најпре треба повећати величину узорка и поред тога применити репрезентативне методе узорковања, који ће обезбедити оптималну структуру испитаника у узорку. Потребно је применити већи број ставки које ће мерити систем вредности девојчица.

Резултати анализе могу имати двострукту примену. У научном погледу треба имати у виду ограничен број студија у овој области, чиме се унапређује постојеће научно сазнање. У практичном погледу, резултати могу бити од користи тренерима, спортским психолозима и социолозима у погледу сагледавања ефеката који бављење кошарком може имати на правилан развој вредности.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Бачанац, Љ., Петровић, Н., Манојловић Н. (2011). *Психолошке основе тренирања младих спортиста*, Београд: Републички завод за спорт
- [2] Бачанац, Љ. (2011). Психолошко педагошки аспекти рада са децом у спорту. У Јевтић, Б., Радојевић, Ј., Јухас, И., Роперт, Р. (Ур.), *Дечји спорт од праксе до академске области*, (стр. 118-147), Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.
- [3] Gardner, L., Magee C., Vella S. (2016). Social climate profiles in adolescent sports: Associations with enjoyment and intention to continue. *Journal of Adolescence*, 52, 112-123
- [4] Петровић, Ј., Трбојевић Ј. (2020). *Психологија спорта*, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет Нови Сад
- [5] Fraser, L.C. (2017). *Teaching girls to be assertive: using conflict resolution strategies to teach elementary age girls the importance of empowering one another*. Research paper, University of Toronto, Toronto.